

ВИЩИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ СУД УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ

У Х В А Л А ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

22 квітня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і
кримінальних справ у складі:

головуючого Гвоздика П.О.,
суддів: Горелкіної Н.А., Євграфової Є.П.,
 Дьоміної О.О., Ситнік О.М.,

розглянувши в судовому засіданні справу за позовом Голуба Юрія Володимировича до Білонога Андрія Миколайовича про стягнення боргу за договором позики, за **касаційною скаргою** представника Білонога Андрія Миколайовича – Гусакової Оксани Борисівни на рішення Криворізького районного суду Дніпропетровської області від 28 липня 2014 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 22 жовтня 2014 року,

в с т а н о в и л а:

У березні 2014 року Голуб Ю.В. звернувся до суду з позовом, у якому зазначав, що 21 березня 2013 року він передав у борг Білоногу А.М. грошові кошти у розмірі 56 400 грн та 4 800 доларів США (за курсом Національного банку України станом на 21 березня 2013 року еквівалентно 38 880 грн), що підтверджується розпискою.

19 грудня 2013 року на адресу відповідача направляв лист-претензію з проханням повернути борг у розмірі 56 400 грн та 4 800 доларів США.

У зв'язку з невиконанням відповідачем зобов'язань за договором позики утворилася заборгованість у розмірі 103 316 грн, з якої: сума основного боргу – 101 280 грн; відсотки за користування грошима за період з 06 січня по 07 березня 2014 року – 1 082 грн; 3 % річних – 499 грн; інфляційні втрати – 455 грн.

Просив стягнути з відповідача вказану заборгованість.

№ 6-45547св14

Головуючий у суді I інстанції: Строгова Г.Г.
Доповідач у суді II інстанції: Остапенко В.О.
Доповідач: Ситнік О.М.

Категорія:

Рішенням Криворізького районного суду Дніпропетровської області від 28 липня 2014 року, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Дніпропетровської області від 22 жовтня 2014 року, позов задоволено частково. Стягнуто з Білонога А.М. на користь Голуба Ю.В. заборгованість за договором позики від 21 березня 2013 року у розмірі 102 157 грн 24 коп., з якої: сума основного боргу – 101 280 грн; відсотки за користування грошима – 523 грн 04 коп.; 3 % річних – 241 грн 40 коп.; інфляційні втрати – 112 грн 80 коп. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

У касаційній скарзі представник Білонога А.М. – Гусакова О.Б., посилаючись на порушення судами норм матеріального та процесуального права, просить скасувати рішення суду першої інстанції, ухвалу суду апеляційної інстанції та ухвалити нове рішення, яким у позові відмовити.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши доповідь судді, вивчивши матеріали цивільної справи та дослідивши доводи касаційної скарги, вважає, що вона має бути задоволена частково.

Згідно з ч. 2 ст. 324 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

За вимогами ст. ст. 213, 214, 316 ЦПК України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

При ухваленні рішення суд зобов'язаний з'ясувати питання, зокрема, щодо: наявності обставин (фактів), якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та навести докази на їх підтвердження; наявності інших фактичних даних, які мають значення для вирішення справи; правовідносин, зумовлених встановленими фактами. У рішенні суду обов'язково повинні бути зазначені встановлені судом факти і відповідні їм правовідносини.

Вказані вимоги судами не дотримано.

Відповідно до ст. 1046 ЦК України за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Згідно зі ст. 1047 ЦК України договір позики укладається у письмовій формі, якщо його сума не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, а у випадках, коли позикодавцем є юридична особа, – незалежно від суми. На підтвердження укладення договору позики та його умов може бути представлена розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей.

Письмова форма договору позики внаслідок його реального характеру є доказом не лише факту укладення договору, але й факту передачі грошової суми позичальнику.

Договір позики є двостороннім правочином, а також він є одностороннім договором, оскільки після укладення цього договору всі обов'язки за договором позики, у тому числі повернення предмета позики або рівної кількості речей того ж роду та такої ж якості, несе позичальник, а позикодавець набуває за цим договором тільки права.

За своєю суттю розписка про отримання в борг грошових коштів є документом, який видається боржником кредитору за договором позики, підтверджуючи як його укладення, так і умови договору, а також засвідчуючи отримання боржником від кредитора певної грошової суми або речей.

Такі висновки узгоджуються з правовою позицією Верховного Суду України, висловленою у постанові від 18 вересня 2013 року у справі № 6-63цс13.

Із матеріалів справи вбачається, що згідно з оригіналом розписки 21 березня 2013 року Білоног А.М. отримав від Голуба Ю.В. грошові кошти у розмірі 56 400 грн та 4 800 доларів США (а. с. 36).

Вважаючи, що вказана розписка підтверджує факт отримання Білоногом А.М. грошових коштів від Голуба Ю.В. у борг і обов'язок відповідача повернути гроші, суди залишили поза увагою, що у розписці відсутні зобов'язання щодо грошових коштів, а також строк і умови, на яких грошові кошти отримані.

Разом з тим із акта приймання-передачі від 29 березня 2013 року вбачається, що Білоног А.М. передав, а Голуб Ю.В. прийняв виконане Білоногом А.М. доручення щодо придбання та доставки за кошти Голуба Ю.В. продукції на суму 101 280 грн, за що Білоног А.М. мав отримати винагороду у розмірі 20 тис. грн (а. с. 33).

Таким чином, суди не з'ясували правову природу правовідносин, що виникли між Білоногом А.М. та Голубом Ю.В.

Відповідно до ч. 1 ст. 158 ЦПК України розгляд судом цивільної справи відбувається в судовому засіданні з обов'язковим повідомленням осіб, які беруть участь у справі.

Частиною 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року, яка набрала чинності для України з 11 вересня 1997 року, та відповідно до ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства України, передбачено, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом

Зокрема, у п. 24 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Надточій проти України» та пункті 23 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Гурепка проти України № 2» наголошується на принципі рівності сторін – одному із складників ширшої концепції справедливого судового розгляду, який передбачає, що кожна сторона повинна мати розумну можливість відстоювати свою позицію у справі в умовах, які не ставлять її в суттєво менш сприятливе становище в порівнянні з опонентом.

Із матеріалів справи вбачається, що ні суд першої інстанції, ні апеляційний суд не дотрималися вимог щодо належного повідомлення відповідача про час та місце розгляду справи відповідно до вимог ст. ст. 74–76 ЦПК України, чим, окрім іншого, порушили і вимоги ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод про доступ до правосуддя.

Суди не встановили повно, всебічно та обґрунтовано обставини справи, не визначилися з характером спірних правовідносин та нормою матеріального права, яка підлягає застосуванню, не надали належну оцінку наявним у справі доказам, порушили норми цивільного процесуального права, тому рішення суду першої інстанції та ухвала апеляційного суду мають бути скасовані з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись ст. ст. 333, 336, 338, 343, 344, 345, 347 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу представника Білоного Андрія Миколайовича – Гусакової Оксани Борисівни задовольнити частково.

Рішення Криворізького районного суду Дніпропетровської області від 28 липня 2014 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 22 жовтня 2014 року скасувати, справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Головуючий:

Судді:

[Handwritten signature]

П.О. Гвоздик

[Handwritten signature]

Н.А. Горелкіна

[Handwritten signature]

О.О. Дьоміна

[Handwritten signature]

Є.П. Євграфова

[Handwritten signature]

О.М. Ситнік